

## OVERDENKING

*Hemel en elkaar schuiven bij dit wonder in elkaar in een toekomstvisioen van een overvloedige maaltijd waar voor iedereen genoeg is – dat is wat de afbeelding verbeeldt.*

Op de dag dat ik begon aan deze overdenking vormden de krantenberichten een schril contrast met dit visioen. De hele voorpagina van Trouw was die dag gewijd aan de nood in Gaza, met als kop *Gaza wordt langzaam uitgehongerd*. Een paar getallen die je doen duizelen. Alle mensen in Gaza, 100% van de bevolking, lijden aan voedselcrisis of nog erger. 80% van het wereldwijde aantal mensen dat nu lijdt aan 'catastrofale honger' of 'hongersnood' woont in Gaza. Terwijl de vrachtauto's met voedselhulp klaar staan. Hoe is dit mogelijk?

Verderop in de krant lees ik dat 18 miljoen mensen in Soedan op het punt staan in acute hongersnood te raken en dit de grootste hongersnood ter wereld dreigt te worden. Ook daar is een gewelddadige binnenlandse oorlog de oorzaak van de honger en ook daar houden de autoriteiten voedselhulp tegen. De aandacht van de wereld gaat vooral uit naar Oekraïne en Gaza en de mensen in Soedan dreigen te worden vergeten.

En dan hebben wij het vandaag over de wonderbare spijziging. Een verhaal met ook een aantal van die cijfers. Die samen een wonderlijke rekensom vormen waarvan de uitkomst niet kloppen kan. Hoe kunnen 5 broden en 2 vissen in vredesnaam voldoende zijn voor 5000 mensen wanneer dat verdeeld wordt? Hoe is het mogelijk dat er dan ook nog eens een rest van 12 manden overblijft?

Een uitleg die je wel eens hoort is dat er eigenlijk veel meer eten aanwezig was dan die 5 broden en 2 vissen. De mensen hadden zelf al van alles bij zich en onder de indruk van het moment begonnen ze dit allemaal tevoorschijn te halen en met elkaar te delen. Dat is in deze uitleg ook de moraal van het verhaal: als we met elkaar delen is er genoeg voor iedereen. Dat is een sympathieke en belangrijke boodschap, maar het is de vraag of dat alles is wat dit verhaal ons wil zeggen.

Als dat het enige was hoefde Johannes niet zo ingewikkeld te doen met die 5 broden en 2 vissen en 12 manden. Wij hebben te maken met dit verhaal zoals hij het vertelt. En om er iets van te begrijpen moeten we ons eerst afvragen waarom hij dat op deze manier doet.

Het begint ermee dat de mensen helemaal om het meer van Tiberias heen gelopen zijn om Jezus op de andere oever weer op te vangen, om ervoor te zorgen dat hij hen niet ontkomt. Allemaal mensen die iets van Jezus willen, iets van hem verwachten. Jezus stelt dan een vraag: *'Waar zullen we brood halen om al die mensen te eten te geven?'* Hoe zal deze mensen gegeven kunnen worden wat ze nodig hebben voor hun leven?

Weten deze 5000 mensen wel wie zij hier achterna lopen? Het slot van het verhaal vertelt dat ze Jezus met geweld mee willen voeren om hem koning te maken, en dat Jezus zodra hij dit merkt zich onmiddellijk weer terugtrekt in de bergen.

De mensen hopen dat Jezus op zal komen voor hun belangen, ervoor zal zorgen dat het hen beter zal gaan, dat hij iets zal doen voor hun land, dat hij hun eer zal wreken tegen de Romeinen. De dingen die mensen altijd hopen van leiders. We zijn al een tijd in afwachting van een nieuwe regering. Door sommige van de leiders die nu aan tafel zitten zijn gouden bergen beloofd. Wie dat doet krijgt de mensen gemakkelijk mee. Het is gevaarlijk wat een leider met de massa kan doen, hoe hij de mensen in zijn macht kan krijgen. Maar net zo gevaarlijk is het wat de massa met een leider kan doen, en hoe zo iemand in hun macht kan raken. Hij of zij zal er alles voor doen om in hun gunst te blijven, om de mensen in hem te laten blijven geloven, en al snel bereid zijn om daarvoor de waarheid geweld aan te doen.

*'Waar zullen we brood halen om al die mensen te voeden?'* Een onmogelijke opdracht lijkt het. Weten hoe mensen zijn en hen toch willen bereiken met een boodschap die daar soms haaks op staat en die veel van hen vraagt. Toch is dat wat Jezus komt doen. Zijn vraag is geen hopeloze verzuchting, maar een opdracht aan zijn leerlingen. Die vraag brengt een missie tot uitdrukking. Jezus weet dat je mensen niet echt helpt door hen gouden bergen te beloven. Waar zullen wij het brood halen dat zij nodig hebben, vraagt hij zijn leerlingen. Werkelijk nodig hebben voor hun leven.

Er volgt een heel menselijk, praktisch antwoord – bijna komisch. Hier loopt wel een jongen rond met vijf broden en twee vissen, maar ja, wat kun je daarmee beginnen? Het is een antwoord dat strandt op het menselijk tekort. Dat waar wij in eerste instantie meestal op stranden. Altijd zo snel geneigd om te kijken naar wat er allemaal aan ontbreekt, bij onszelf en bij anderen, dat wat er niet is. Veel moeilijker is het om dat te zien wat er wel is, wat we wel in handen hebben, wat ons aan mogelijkheden gegeven is. Dat wat ook al in het antwoord verborgen ligt. En wat in dat raam verbeeld wordt in de hemelse helft die over de aardse helft schuift.

*Hij wist zelf wel wat hij ging doen*, zegt Johannes dan. Jezus weet het antwoord op zijn eigen vraag wel, hij weet waar hij het vandaan moet halen, bij Wie hij dat wat de mensen nodig hebben moet zoeken. Hij laat de mensen gaan zitten. *Er was daar veel gras*, staat er, en zo'n zinnetje staat er nooit voor niets. Het is een verwijzing naar de grazige weiden van Psalm 23. *De Heer is mijn herder, mij ontbreekt het aan niets*.

Wij mensen zijn geneigd die mens tot koning te maken die het brood *heeft*. Johannes tekent ons Jezus hier als de mens die het brood *is*.

Het brood dat hij de mensen geeft is geen gewoon brood, dat de honger maar voor even stillen kan, maar brood uit de hemel, duurzaam brood. Maar hoe gaat dat dan in zijn werk?

Een bekende spreuk luidt dat als iemand honger heeft je twee dingen kunt doen. Het eerste is dat je hem een vis geeft. Het tweede is dat je hem leert vissen. Wat Jezus ons geeft is niet de onmiddellijke bevrediging van onze honger, de vervulling van ons verlangen naar brood, naar persoonlijk welzijn, naar eer, naar macht, naar controle, naar iets dat buiten ons ligt. Hij buigt ons verlangen om. Hij leert ons anders om te gaan met ons verlangen, hij leert ons vissen. Hij vestigt onze aandacht op de mogelijkheden die binnenin onszelf verborgen liggen. Dat lijkt misschien op het eerste gezicht niet veel, maar het wordt wel veel wanneer we het bij elkaar gaan leggen en het bij hem brengen en alles wat zo verzameld is wordt gezegd, gebroken en uitgedeeld.

Vijf en twee. Die twee samen vormen het getal van de volheid. En twaalf is het getal van de apostelen, door Jezus tot vissers van mensen gemaakt. Het wonder in dit verhaal is niet een magische vermenigvuldiging van voedsel, het wonder is dat mensen met dat waar dit brood en deze vis de tekenen van vormen de wereld in zijn gegaan. Dat wat ooit begon met een klein groepje vissers is uitgegroeid tot een wereldwijde beweging. Dat is de echte wonderbare vermenigvuldiging.

En die gaat dwars door dat menselijk tekort, dat er natuurlijk altijd ook is, heen. We kunnen niet genoeg beseffen dat het mensen waren met hun gebreken en onzekerheden, hun zwakke momenten en onhebbelijkheden, mensen niet anders dan u en jij en ik, met wie deze beweging begonnen is. Onvolmaakte mensen die werden geraakt door Jezus' gebaar van breken en delen en zegenen, door zijn leven van zorg en overgave. Die samen willen geloven in dat toekomstvisioen van een maaltijd waar iedereen aan kan schuiven en er voor iedereen genoeg is. Mensen die ernaar verlangen om hun angsten en te tekort te overstijgen, om te gaan leven uit het vertrouwen in de overvloed van de liefde. De liefde, die wonderlijk wonderlijk, niet minder wordt als je hem gaat delen, maar juist meer.

